

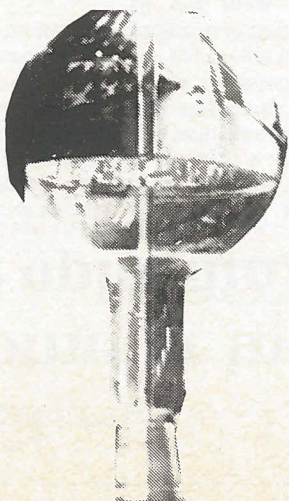
Kemiske småforsøg

Redigeret af Ole Bostrup

Kender De et sjovt forsøg?

Så send en kort beskrivelse til

Dansk Kemi, Skelbækgade 4, 1717 København V.

NOGLE JULEFORSØG

Bent Christensen og
Børge Riis Larsen,
Slagelse Gymnasium og
HF Kursus.

Forfatterne ønsker at takke lektor
A. Florentsen for en kritisk gennem-
læsning af manuskriptet.

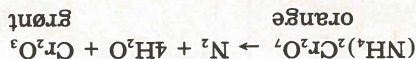
Hvert år kort tid før jul arrangerer vi en juletræsfest for vore egne og kolle- gernes børn på skolen. Et af højde- punkterne er her det »trylleshow«, vi viser, og som består af eksperimen- ter fra den daglige fysik- og kemun- dervisning, men som i dagens anled- ning gøres lidt mere »mystiske«. Forestillingen begynder gerne med, at vi blander syrer og baser tilsat forskellige indikatorer, eller vi lader et ultramikroskopisk stykke natrium reagere med en ethanol/vand-blan- ding tilsat lidt phenolphthalein. I det følgende skal vi give nogle eksempler på andre forsøg, vi har haft succes med.

1. Den blå flaske

Campbell's blue bottle er et mange andre steder beskrevet forsøg^{1-3,6}. I en 1 l mælkekolbe (med prop) opløses 10 gram natriumhydroxid og 10 gram glucose i 500 ml vand, og der tilsættes 1 ml af en 1 % opløsning af methylen- blåt i ethanol. Ved kraftig omrystning bliver opløsningen blå og ved hen- stand farveløs. Opløsningen kan holde sig i timer. For at forøge spæn- dingen pletter vi at lade kolben stå til atfarvning med et håndklæde om- kring og bruger tiden til at kaste en teskefuld lycopodiumpulver (hexe- mel) ind i flammen på et steartlys, der er anbragt på et højt stativ, sam- tidig med at vi fremviser et par tryl- leformularer⁴.

2. Kemilæreren's juletræ (Juletræ) 5,6

Omkring 25 gram ammoniumdichro- mat hældes ud på en asbestplade, en mursten eller lignende, og 1-2 drå- ber acetone neddryppes på saltets top og der antændes. Følgende spectacu- lære reaktion finder sted (sluk lyset):

orange

grønt

3. Coloured spontaneous fire^{5,6}

Ethanol bryder spontant i brand, når det kommer i forbindelse med chrom(VI)-oxid, CrO_3 , hvilket vi ud- nytter i følgende eksperiment: 25 gram kaliumchlorat og 25 gram suk- ker blandes godt på et stykke papir og en spætfuld chrom(VI)-oxid an- bringes på toppen af blandingen (som holder sig i timer. For at forøge spæn- dingen pletter vi at lade kolben stå til atfarvning med et håndklæde om- kring og bruger tiden til at kaste en teskefuld lycopodiumpulver (hexe- mel) ind i flammen på et steartlys, der er anbragt på et højt stativ, sam- tidig med at vi fremviser et par tryl- leformularer⁴. Da lokalet efter dette forsøg bliver røgtildt, udfører vi det altid som sidste eksperiment i showet.

Litteratur:

1. Campbell, J. A., J. Chem. Ed., 578 (1963).
2. Ranche-Madsen, E., og G. Cederberg: Øvel- ser i kemi, 10. udg. p. 27-28 (1973).
3. G. Cederberg: Kemiske eksperimenter, p. 96-97 (1972).
4. Mikkelsen, Kr., Lættinsk læsebog, 26. udg. (1971).
5. Bailey, P. S., et al., J. Chem. Ed., 524 (1975).
6. Hanson, R. H., J. Chem. Ed., 577 (1976).

Ring efter specialbrochure

LKB

RØNNEGÅDE 1 - 2100 KØBENHAVN Ø - TELEFON (01) 29 50 44
MØLLEVEJEN 27 - 8000 AARHUS C - TELEFON (06) 12 78 97